

**R. P. Francisci Svarez, Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Conimbricensi Academia Olim
Primarij Theologiae Professoris emeriti, Opvs De Triplici
Virtute Theologica, Fide, Spe, Et ...**

Suárez, Francisco

Mogvntiae, 1622

Sect. 1. Vtrum Charitas sit creata virtus in voluntate infusa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93448](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93448)

imis. Denique vno amore amatur proximus quasi per se, ut amicus: alio vero amore simpliciter propter alium, & ut est res amici, & patet à simili de amore medijs propter bonitatem suam intrinsecam, vel extrinsecam finis. Atque eisdem rationibus concluditur propter supernaturalem bonitatem immediate, vel propter naturalem tantum supernaturaliter regulatam, differre similiter: Dicitur Thomas autem non loquitur de specie, in rigore pro specie ultima: sed solum comparatione ad habitum, sed quomodo exponendus sit, sumendum est ex materia de habitibus.

Ad D. Th. in
n. 3. quatenus
obicitur pna-
bitur. fent.
Vide d. 44
Met. scilicet.

SECTIO III.

Quales sint actus charitatis, & quis inter eos sit melior?

1. Conclusio. **D**ico primo, omnis actus charitatis bonus est, & honestus: tum quia est amor Dei, vel propter Deum, vel ita in hoc amore radicans, ut eius bonitatem participet: tum quia charitas est essentialiter virtus. Quæres an huic actui admisceri possit aliqua malitia ex indebita circumstantia temporis, modi, & ceteris. Respondetur ex principijs positjs in 1. 2. hoc repugnare omni actui interiori ex specie sua bono, ergo maxime huic, qui est optimus omnium.

2. Dico secundo. Hic actus à caritate infusa elicitur à natura sua sunt supernaturales. Constat ex materia de Gratia.

3. Dico tertio. Inter actus charitatis illi, quibus Deus amatur sunt sine dubio meliores, & perfectiores, & ceteris paribus magis meritorij. Ita D. Thomas 2. 2. quæst. 27. art. 8. patet, quia excedunt in dignitate obiecti. Sed contra. Amor proximi includit totam bonitatem amoris Dei, & addit insuper aliquid, nam est amor proximi. Respondetur, si contringat vnicuique actu amari Deum, & proximum, ut utrumque obiectum, actum illum esse perfectiorem extensivè, quam sit solus amor Dei, sed non est id necesse in omni amore proximi. Rursus inter actus circa Deum illi sunt meliores genere suo, qui sunt per modum prosecutionis, & inter hos præstat amor: nam est prima, & perfectissima coniunctio ad Deum, & radix ceterorum actuum: deinde gaudium, ultimo desiderium, nam illud de se versatur circa meliora bona.

4. Dico quarto. Inter amores proximi ille est melior, qui immediate est propter bonitatem in creaturam, post hunc ille, qui est propter bonitatem creaturam supernaturalem, infimus est alius amor, nempe propter naturalem bonitatem, hæc constat ex diversitate obiectorum motuorum.

5. Dico ultimo. Si comparentur hi actus ad obiecta materialia, in vnaquaque specie dilectionis, ille actus est melior, qui magis est consentaneus proportioni, & ordini charitatis: intelligitur semper ceteris paribus. Ratio est, quia charitas magis inclinatur ad meliores actus suos: ergo è contrario ad quos ipsa magis inclinatur, illi sunt meliores. Secundo hi actus versantur circa obiecta magis coniuncta aut Deo, aut diligenti: ergo participant magis rationem charitatis.

6. Atque hic expeditur illa quæstio, An magis meritorium sit diligere inimicum, quam amicum? Respondetur in genere suo melius esse diligere amicum: nam est magis consentaneum ordini caritatis: sicut est melius, diligere patrem, quam extraneum: iustum, quam peccatorem: amicum, quam alienum. Itaque quia per se melius est ex obiecto: nam è contrario peius est odire amicum, quam inimicum: prius ergo maiori honestate. Sed contra. Amor inimici est difficilius ex se, at hæc difficultas augmeritum, & bonitatem. Secundo dilectio inimici est purior ab omni humano motivo: unde in

Amici ne, an
inimici dile-
ctio sit magis
meritoria.

Obiectio 1.

Secunda.

sacra Scriptura, & Patribus laudatur, & maxime perfecta iudicatur. Ad primum respondetur plus conferre obiectum, quam difficultatem ad bonitatem, & meritum, quia obiectum est magis essentialiter actui, sicut facilius est diligere patrem, quam extraneum, & tamen hic est perfectior actus: hoc autem intelligendum est ex genere suo: nam posset esse amicitia levissima, & difficultas maxima: unde ulterius nego quâdo actus dilectionis sunt eiusdem intentionis, voluntatem magis conari: quia conatus voluntatis non est aliud, quam efficientia, & actus voluntatis: ubi autem non est intensior actus neque est maior efficientia. Verum est tamen, quando obiectum est difficilius, aut aliqua ratione minus appetibile, moraliter esse necessariam maiorem virtutem ad operandum æqualiter circa tale obiectum: sicut in naturalibus agentibus, ad agendum æqualiter in re, & in modo circa passum magis resistens, maior virtus in agente requiritur, inde tamen non fit, actionem, vel effectum esse meliorem, cum supponamus esse æqualem in intentione: neque etiam sit, esse magis meritorium: quia meritum non attenditur penes virtutem in actu primo, sed penes actionem ab illa procedentem: licet dignitas suppositi conferat per modum cuiusdam circumstantiæ: solum ergo sequitur amorem inimicorum regulariter loquendo esse signum perfectioris virtutis, quod intendunt Patres. Ad secundum respondetur actum amoris erga inimicum sæpe posse esse meliorem, quia fit ex meliori motivo, nos autem loquimur ceteris paribus, quod non repugnat, si homo velit pure operari: unde fit, ut sæpe sit vitulus exercere actus amoris circa inimicum: tum quia probabilis est, eos diligere ex charitate: tum quia dilectio inimicorum ratione difficultatis est commodior ad satisfaciendum, impetrandum, & movendum Deum ad remittenda nobis peccata: atque hæc etiam intendunt Patres. Tandem addendum est si amor amici ex sola ratione naturali, seu humana potius oriatur, posse quidem esse moraliter bonum, non tamen per se esse meritorium nisi aliquid supernaturale illi accedat, quo sensu dictum est Matthæi quinto. Si diligitis eos qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? Et sic est accipiendus Dicitur Thomas 2. 2. quæstione 27. articulo 7. ad primum. Si vero ratio humana non sit proprium motivum talis amoris, sed dispositio deserviens, ut homo per charitatem intensius opereatur, non minuit de bonitate, & merito, sed potius potest esse occasio, augmenti, ut per se constat. De comparatione inter actus amoris viz, & patris dicitur disput. seq.

Ad primum
objectionem

Ad secundam
objectionem

DISPUTATIO TERTIA.

De habitu charitatis.

RECIPVA charitatis acceptio illa est, qua sumitur pro habitu seu virtute, quæ ad amandum Deum amore benivolentis supernaturali inclinatur, & quamvis de illa, ut sic, in hac disputatione sit præsertim agendum, aliqua tamen ad doctrinæ complementum de naturali etiam habitu, quo ut author naturæ à creatura intellectuali diligere potest, consequenter sunt explicanda: alijs hoc loco omisiss, de quibus tam late in materia de Gratia.

SECTIO I.

Vtrum charitas sit creata virtus in voluntate infusa.

1. Dico primo, charitatem esse qualitatem, & habitum creatum, loquimur autem de caritate, 1. conclusio de qua vide lib. 6. de gradib. qua c. 2. 9

qua Deum diligimus. Est certa, & vel de fide, vel ita proxima, vt contraria sit erronea, vt constat ex testimonijs Scripturæ, Conciliorum, & Patrum adduci solitis contra Magistrum, qui in 1. dist. 17. dixit, charitatem non aliud esse, quam ipsummet Spiritum S. 1. Cor. 13. *Mantent Fides, Spes, Charitas, tria hæc, & cæ.* Vbi charitas, dum annumeratur fidei & Spei, quas qualitates, seu habitus creatos esse nec ipse Magister negat, plane indicatur, & ipsa etiam creatum quid esse. Clarius testimonium est illud eiusd. Pauli Roman. 5. *Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum.* Vbi satis aperte distinguit charitatem à Spiritu sancto tanquam aliquid infusum ab infundente. Post Concilium Arafricanum can. 4. 6. & 25. celebre est illud Tridentini session. 6. capit. 7. *Charitas Dei diffunditur in cordibus eorum, qui iustificantur, & ipsi in heres.* Accedunt Patres Augustin. lib. de Spiritu, & litera c. 23. Hieron. in cap. 5. epist. ad Gal. Ambros. lib. 10. Epistolarum 84. Gregor. lib. 1. Moralium cap. 28. Ratio denique est, quia cum actus charitatis à nobis elicantur, habere debent in nobis principium intrinsecum sibi accommodatum; illud autem est aliqua qualitas, & habitus in nobis inherens.

2. Dico secundo. Hic habitus est virtus supernaturalis voluntati infusa. Quæ omnia satis constant ex materia de gratia. Sed quæres, an in appetitu sentiendi sit aliquis habitus charitatis suo modo adiunctus illi, qui est in voluntate? Respondetur infusum non esse, quia appetitus sensitivus non potest efficere actus supernaturales, & præcipue erga Deum: tamè quado voluntas amat, vel delectatur in Deo, potest aliquo modo appetitus cooperari, saltem per actus naturales, quibus generari potest aliquis habitus: nam potest exercere actus amoris, vel gaudij circa Deum suo modo sensibilibiter apprehensum, iuxta illud Davidis, *Cor meum, & caro mea exultauerunt in Deum vivum*, teste D. Th. 1. 2. q. 30. art. 1. ad 1. & 3. p. q. art. 2. ad 1. & q. 85. art. 1.

3. Dico tertio. Charitas est virtus omnium, quæ homini in hac vita infunduntur, perfectissima. Est certa, & constat 1. ex Scriptura Math. 22. vbi Christus loquens de præcepto charitatis, ait, *Hoc est primum, & maximum mandatum*, 1. Cor. 13. *Major autem horum est charitas*, ad Coloss. 3. *Super omnia charitatem habete quod est vinculum perfectionis.* Et idem Paulus 1. ad Cor. 13. loquens de charitate. *Adhuc, inquit, excellenter viam vobis demonstro.* Constat 2. ex Patribus Aug. lib. 15. de Civit. c. 18. & serm. 1. in Psal. 113. Leonè Papa ser. de S. Laurentio. Ambros. epist. 74. Hier. in c. 5. ad Galat. & alijs passim loquentibus de excellentia charitatis inter cæteras virtutes ac diuina dona, & quidem si loquamur de moralibus omnibus, sine controversia excedit charitas, cum sit Theologica: quod si maxime præstat fortitudo ob martyrium, eius excellentia manat à charitate. Si vero comparatur cum virtutibus Theologicis, etiam idem constat, & primo de Spe, cum perfectiori modo tendat in obiectum, scil. in se, & propter se; Spes vero fundatur in amore concupiscentiæ: de fide etiam probatur omnis testimonijs Scripturæ, & Patrum, quia charitas perfectiori modo attingit Deum, quæ fides: nam tendit in Deum prout in se est; fides vero prout in nobis est. Oppositum sentiunt Lutherani ob præclaros quosdam effectus, qui tribuuntur fidei in sacra Scriptura, & Patribus: sed hæc omnia tribuuntur fidei tanquam radici, & fundamento, vt patet ex Trident. sess. 6. c. 8. & ex dictis in materia de gratia.

4. Sed superest argumentum. Nam virtutes intellectus sunt perfectiores virtutibus voluntatis, cum intellectus sit perfectior. Vnde prudentia excellit inter virtutes morales; & lumen gloriæ est excellentius charitate: propterea quidam dicunt, si dem in substantia, & entitate præstare charitati, Suarez de Charitate.

charitatem vero excellere in esse moris; sicut docet D. Th. intellectuales virtutes acquiratas esse nobiliores in genere entis, quàm in genere moris, & virtutis excellent virtutes morales: sed errant. Et sane ratio sumptæ ex obiecto, manifestè id docet. Ad argumentum igitur respondeo virtutes intellectus ex genere suo esse nobiliores: non tamen in individuo quilibet virtutem intellectus præstare cuilibet virtuti voluntatis: sed solum hinc fit, supremam virtutem intellectus esse perfectiorem suprema virtute voluntatis; vt lumen gloriæ, charitate: nec sumi potest argumentum ex statu Patriæ ad statum viæ, quia cognitio Patriæ essentialiter est perfectior cognitio ne viæ: amores vero soli accidentaliter differunt, vt dicemus: & ideo non est etiam simile de prudentia præcipue naturali, quia est excellens, & perfectissima in suo genere, & est regula omnium virtutum moralium.

5. Sed quæres, An charitas non solum sit virtus, sed semper sit in statu virtutis? Respondetur ita esse. Ratio est, quia hæc virtus semper habet connexionem cum omnibus sui ordinis. Secundo semper amat Deum, & proximum. Tandem minima charitas semper facit bonum, & amicum, & seruat omnem præceptum. Quæres secundo, An charitas tribuat esse alijs virtutibus, ita vt sit forma illarum? Resp. 6. detur Theologicè ita loquendum esse, primo, quia charitas refert omnes actus virtutum in vltimum finem, qui in moralibus est quasi forma. Item valor, & meritum horum actuum pendet à charitate, quantum, & sic etiam gratia dici possit forma virtutum. Sed obijcies. Interdum aliæ virtutes referunt exteras in suum finem. Item religio, & penitentia sæpe imperant actum charitatis referendo ad finem. Respondetur, per accidens, & quasi ex operantis libertate posse interdum inferiorem virtutem informare superiorem, non simpliciter, sed quoad aliquem actum, & in ordine ad particularem finem. Charitas vero per se, natura sua habet istum modum informandi, & præterea relatio ad vltimum finem, quæ sumptæ est in genere virtutis ad illam solam spectat.

SECTIO II.

Vtrum charitas sit proprie virtus Amicitie.

Ratio dubitandi est, quia conditiones amicitie assignatæ ab Aristot. 8. & 9. Ethicor. non conueniunt in charitatem. Prima est communicatio mutua, at nos cū Deo communicare nequimus: licet ipse possit nobiscum. Secunda est æqualitas, qui enim multum dissimiles sunt in excellentia, non bene contrahunt amicitiam. Vnde concludit Aristot. in 8. Ethicor. cap. 7. inter nos, & Deum non esse amicitiam. Tertia est singularitas, at charitas omnia complectitur. Quarta est, vt mutui amor non lateat, latet autem nos an Deum charitate amemus, vel ab eo amemur.

2. Dico primo. Inter iustos, & Deum est simpliciter amicitia, vt constat ex multis testimonijs scripturæ, Iudit. 8. *Abraham Dei amicus effectus est*, & Psal. 138. *Nimis honorati sunt amici tui Deus.* Cantic. 5. *Comedite amici.* Sapient. 7. *Participes facti sunt amicitia Dei.* Isaia 41. *Semen Abraham amici mei, quo respexit Iacobus in sua Canon. cap. 2. Abraham, inquit, amicus Dei appellatus est.* Lucæ 12. *Dico autem vobis amicum meum, & Ioannis 15. Iam non dico vos seruos, sed amicos.* Id est, quamuis natura sitis serui, gratia autem, quæ excellentior est, facti estis amici. Dices: etiam dicuntur iusti filij Dei, & templa Spiritus S. quæ non proprie, sed metaphorice exponuntur. Respondetur singula verba Scripturæ esse accipienda in ea proprietate, quæ patiuntur: sunt ergo iusti templa spiritualia, quia in eis Spiritus S. inhabitabat: sunt vero filij per adoptionem, amici per gratiam, & beneuolentiam

L1 mutuam

Quorundā solutio obferuanda.

Vera solutio

De luminis glorie perfectione maiori in lib. 6. de grat. c. 13. a. 6.

1. Dubium

2. Dub. vide lib. 1. de grat. c. 4. & 5.

Obiectio

Solutio

Conditiones amicitie quatuor, de hac humana amicitia infra lect. 6.

1. conclusio; pro qua vide lib. 7. de grat. c. 5. & in Relect. de libertate Dei disp. 2. lect. 2. n. 16.

Instantia

Respondet

Vide in 1. a. 4. p. q. disp. 1. lect. 2. a. 4. 3. conclusio, de qua D. Th. 1. 2. q. 11. art. 6. de his interpres.

Vide a. de p. 17. & c.

Vide